

Це, в свою чергу вказує, на жаль, на загальну неефективність діяльності держави щодо протидії одержанню неправомірної вигоди та корупції в цілому. Безсумнівно, сьогодні треба вести мову на загальнодержавному рівні не лише про невідкладне реагування та боротьбу з будь-якими корупційними проявами, але й про якість такого реагування й боротьби. У протилежному випадку, уся діяльність держави з протидії корупції та хабарництва буде мати лише формальний характер та відобразатись виключно на папері.

**Крижановський
Олексій Миколайович,**
провідний фахівець відділення
міжнародних зв'язків
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Проведені в українській державі і суспільстві великомасштабні інноваційні перетворення, пов'язані з переходом до ринкової економіки, розвитком підприємництва спрямовані на створення ідеальної моделі соціально орієнтованої економіки, що припускає рівність учасників економічних відносин, свободу у прийнятті ними рішень в питаннях свого поведіння на ринку, неприпустимість довільного втручання будь-кого в їхні справи, вільну можливість виходу на ринок і виходу з його. Труднощі вирішення цих питань більшістю обумовлені ситуацією, у якій формувався даний процес. Рух до ринкової економіки почався в умовах, коли не тільки була відсутня науково обґрунтована концепція переходу до нових економічних відносин, але і підсилювалося протиставлення точок зору щодо стратегії і тактики такого переходу. Звідси методологія аналізу підприємництва, що народжується, знаходиться поки в стадії розробки, а емпіричний матеріал, присвячений його опису, на жаль, досить розрізнений, найчастіше страждає поверховістю, а в ряді випадків упередженістю.

Цю обставину необхідно враховувати не тільки економістам, але і правознавцям, а також, безумовно, кримінологам. Саме останні зіштовхуються з необхідністю оцінок витрат ринкової економіки, яка формується в країні, що цілком і повністю являють собою згусток кримінальних новоутворень, які істотно гальмують позитивний розвиток підприємництва в Україні.

Зрозуміло, у сфері підприємництва, як, і в усій українській економіці залишаються не вирішеними не тільки власне економічні питання. Головним

чином, далека від досконалості вітчизняна правова база нової економіки. Зміни в економічній сфері вимагають створення відповідної правової інфраструктури тому, що формування правового середовища підприємництва є обов'язковою умовою, які забезпечують суб'єктам підприємництва економічну свободу, права, гарантії, що дозволяють займатися дозволеною законом підприємницькою діяльністю. У той же час, чинними законодавчими і нормативними актами встановлюються обов'язки і відповідальність суб'єктів підприємництва перед суб'єктами господарювання, партнерами, споживачами, бюджетами різних рівнів за виконання в установлені терміни й у повному обсязі узятих на себе зобов'язань.

Законодавчими й іншими нормативними актами формується система економічних, фінансових та інших стимулів, що гарантують необхідну підтримку визначеним категоріям суб'єктів підприємництва, встановлюються загальні правила їх поведінки в умовах ринкової економіки, вводяться в дію певні перепони, що перешкоджають криміналізації добросовісного підприємництва і встановлюються заходи захисту суб'єктів підприємництва від зовнішнього навколишнього середовища, у тому числі від незаконних дій з боку представників органів влади і всякої іншої сваволі.

Формування правового середовища дозволяє врегулювати економічні відносини у сфері розвитку підприємництва з моменту реєстрації суб'єктів підприємництва, ліцензування предмету їх діяльності до закінчення процедури банкрутства і припинення їх існування. Базою формування правового середовища стала Конституція України (статті 42, 43), в якій закріплено право кожної людини на вільне використання своїх здібностей і майна для підприємницької діяльності, поняття якого закріплено цивільним законодавством.

Підприємницька діяльність, як відомо, - це самостійна, здійснювана на свій страх і ризик діяльність, спрямована на систематичне одержання прибутку від користування майна, продажу товарів, виконання робіт або надання послуг особами; зареєстрованими в цій якості у встановленому законом порядку (ст. 50 ЦК України). Така діяльність може здійснюватися не тільки громадянами і їхніми об'єднаннями, але і підприємствами, заснованими на державній, колективній, муніципальній та іншій формах власності.

Найважливішою ознакою підприємницької діяльності є її ініціативний і самостійний характер. Підприємець сам планує свою діяльність, спираючись на виявлений попит і кон'юнктуру ринку, розпоряджається чистим прибутком, тобто прибутком, що залишилася після сплати податків та інших обов'язкових платежів. Однак самостійність підприємця не безмежна, вона обмежується регулюючим і координуючим впливом органів державного (муніципального) управління, на які це завдання покладено законом.

У той же час закон установлює гарантії вільної підприємницької діяльності, що мають, поряд з економічним, і визначене кримінологічне

значення, тому що у відомій мері захищає її подібними гарантіями від будь-якої сваволі, у тому числі кримінального впливу. У ст. 50 ЦК України, що закріпила гарантії підприємницької діяльності, утримується правило, що забороняє втручання держави та її органів у діяльність підприємницьких структур. Разом з тим, ЦК України містить застереження про можливості впливу державних органів на підприємницьку діяльність по підставах та у межах повноважень, передбачених законом.

Таким чином, можливість захисту підприємницької діяльності кримінально-правовими засобами є, на наш погляд, важливим важелем у протидії економічній злочинності в цілому та попередженні злочинів у сфері підприємництва. Тому, ми вважаємо, що декриміналізація багатьох кримінально-правових норм в розділі чинного КК України «Злочини у сфері господарської діяльності» за останні декілька років є невиправданою і шкідливою як для вітчизняного товаровиробника, так і для інших суб'єктів підприємницької діяльності.

Людвік

Валентин Дмитрович,

доцент кафедри кримінального
права та кримінології

факультету підготовки фахівців
для органів досудового
розслідування

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОСЯГАННЯ НА ЖИТТЯ ЖУРНАЛІСТА

Стаття 348¹ Кримінального Кодексу України (далі – КК) встановлює кримінальну відповідальність за посягання на життя журналіста [1]. Відповідно до ч. 1 ст. 2 КК підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого цим Кодексом [1]. Отже, правовими (юридичними) підставами кримінальної відповідальності за посягання на життя журналіста є діяння, яке містить склад злочину, передбаченого ст. 348¹ КК.

Склад злочину передбачений ст.348¹ КК, як і будь який інший, складається з наступних елементів: об'єкт злочину, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Родовим об'єктом злочину, виходячи з розташування статті, виступають суспільні відносини в сфері охорони авторитету органів